

**ДО ЮВІЛЕЮ
ДОКТОРА ЮРИДИЧНИХ НАУК,
ПРОФЕСОРА А. Х. СТЕПАНЮКА**

Першого липня 2017 року виповнилось 65 років видатному вченому, доктору юридичних наук, професору Анатолію Хомичу Степанюку.

У 1973 р. А. Х. Степанюк вступив до Харківського юридичного інституту імені Ф. Е. Дзержинського (нині – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого). Під час навчання брав активну участь у роботі наукового гуртка на кафедрі кримінології та виправно-трудоного права, де вперше розкрився потяг Анатолія Хомича до наукових пошуків у сфері виконання покарань. Свій викладацький шлях розпочав на кафедрі кримінального права рідного інституту, де з 1977 р. працював асистентом. З 1979 по 1982 рр. навчався в аспірантурі, де під керівництвом видатного криміналіста Марка Ігоровича Бажанова підготував дисертацію з кримінального права за темою «Кримінальна відповідальність за виготовлення, збут та розповсюдження порнографічних предметів». Її захист відбувся у стінах alma mater у 1983 р. Обраний предмет наукового дослідження був майже не вивчений. Захищена дисертація стала першим у радянській кримінально-правовій науці монографічним дослідженням з проблем поширення порнографії. Новаторською була й структура роботи, вперше при дослідженні норм Особливої частини кримінального права з'ясовано соціальну обумовленість кримінально-правової заборони порнографії.

Після закінчення аспірантури А. Х. Степанюк продовжив працювати асистентом на кафедрі кримінального права, де удосконалював свої фахові знання, працюючи пліч-о-пліч з такими шанованими ученими, як В. І. Борисов, Ю. В. Баулін, С. Б. Гавриш, М. І. Панов, А. О. Пінаєв,

В. В. Сташис, В. І. Тютюгін, В. Я. Тацій. Протягом тривалого періоду Анатолій Хомич вбирав досвід та знання професора М. І. Бажанова, який залишив вагомий слід у його світосприйнятті та наукових підходах. У червні 1984 р. Анатолій Хомич приймає доленосне рішення про перехід на посаду старшого викладача кафедри кримінології і виправно-трудоного права Харківського юридичного інституту імені Ф. Е. Дзержинського. На цій кафедрі розкривається весь науковий потенціал молодого науковця, він активно веде дослідницьку роботу, публікує актуальні праці і розробляє базу для нової концепції змісту кримінально-виконавчої діяльності, формує уявлення про майбутню докторську дисертацію, в основу якої лягла парадигма сутності виконання кримінальних покарань. У 1988 р. переходить на посаду доцента, а вже у 1996 р., оцінивши високий науковий потенціал Анатолія Хомича, керівництво пропонує йому розпочати навчання в докторантурі. Протягом трьох років А. Х. Степанюк веде наукові пошуки щодо визначення сутності виконання покарання, змісту виконавчої діяльності органів та установ виконання покарань. Результати його роботи втілюються у низці публікацій, основна з яких – монографія «Сущность исполнения наказаний», що вийшла друком у 1999 р. Того ж року А. Х. Степанюк став лауреатом конкурсу на краще юридичне видання 1998–1999 рр. і був удостоєний третьої премії Спілки юристів України у номінації «Юридичні монографічні видання». Після закінчення докторантури у 1999 р. Анатолій Хомич продовжив працювати на посаді доцента кафедри кримінології і кримінально-виконавчого права, активно публікуватись та завершує роботу над оформленням власного бачення змісту кримінально-виконавчої діяльності. У середині 2002 р. до логічного завершення добіг цей складний та тернистий етап життя Анатолія Хомича – в спеціалізованій вченій раді Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого він захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук на тему «Актуальні проблеми виконання покарань (сутність та принципи кримінально-виконавчої діяльності: теоретико-правове дослід-

дження)» (спеціальність 12.00.08 – кримінальне право, кримінологія та кримінально-виконавче право). Це була перша в Україні дисертація, в якій розглядалися фундаментальні аспекти науки кримінально-виконавчого права, вона поклала початок формуванню Харківської школи кримінально-виконавчого права. Весь накопичений науковий досвід у роботі Анатолія Хомича був сконцентрований на доведенні, що сутністю (змістом) кримінально-виконавчої діяльності має бути виключно процес виконання покарання. На початку 2003 р. А. Х. Степанюк розпочав новий для себе етап – його було призначено деканом факультету підготовки кадрів для Державного департаменту з питань виконання кримінальних покарань України. На той час факультет перебував на етапі становлення, здійснювалась підготовка лише на трьох курсах. Поєднуючи свої науково-методичні знання та організаційні здібності, новий декан налагоджує якісну роботу факультету з підготовки висококваліфікованих фахівців, які в подальшому зробили успішну кар'єру в юридичній сфері, вибудовує співпрацю з Державною кримінально-виконавчою службою України та проводить ефективну соціально-виховну роботу зі студентами. З грудня 2003 р. і дотепер Анатолій Хомич паралельно з роботою деканом займає посаду професора кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права. За цей час під його керівництвом було підготовлено п'ять видань підручника з кримінально-виконавчого права та шість навчальних посібників. За участю А. Х. Степанюка було розроблено навчально-методичні комплекси дисциплін кримінально-виконавчого профілю, що викладаються кафедрою на очолюваному ним факультеті, які своєчасно удосконалюються та оновлюються. Анатолій Хомич підготував цілу плеяду висококваліфікованих науковців, під його безпосереднім керівництвом успішно захищено 10 кандидатських дисертацій та одна докторська.

Школа кримінально-виконавчого права, створена Анатолієм Хомичем, широко відома в усій Україні, а його учні працюють у різних навчальних закладах та правоохоронних органах і спільно зі своїм науковим керівником

продовжують розвивати науку кримінально-виконавчого права. Свою активну діяльність у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого Анатолій Хомич поєднує з роботою у Науково-дослідному інституті вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України. З 1997 р. він очолює сектор дослідження проблем кримінально-виконавчого законодавства цієї наукової установи. Результатом 20-річної роботи є те, що сектор під керівництвом Анатолія Хомича став одним із передових, якісно проводить дослідження та активно впроваджує її результати у законодавство й практичну діяльність органів та установ виконання покарань. А. Х. Степанюк з 1997 р. також є Головою Координаційного бюро з проблем кримінально-виконавчого права відділення кримінально-правових наук Національної академії правових наук України, тривалий час був членом Науково-методичної ради Державної пенітенціарної служби України та інших консультативних органів кримінально-виконавчого профілю. Анатолій Хомич є автором більше 130 наукових робіт, основна тематика яких зосереджена на проблемах теорії кримінально-виконавчого права та організації процесу виконання кримінальних покарань, імплементації міжнародних стандартів у кримінально-виконавче законодавство, питаннях правового статусу засуджених та персоналу установ виконання покарань. За свою наукову кар'єру він отримав визнання як один із найкращих вітчизняних фахівців з кримінально-виконавчого права. Анатолію Хомичу притаманна властивість глибинного аналізу кожної проблеми, за дослідження якої береться він чи його учні. Анатолій Хомич Степанюк володіє унікальним умінням надихати – чи то студентів до навчання, чи то молодих дослідників до наукових пошуків – він завжди готовий вислухати, надати пораду та підтримку. Принципи законності, гуманності та справедливості, які він детально проаналізував у своїх наукових роботах, стали його дороговказами й у житті. Нині система органів та установ виконання покарань перебуває в стадії перманентного реформування, яке триває вже понад 15 років. Нагально відчува-

ється брак нових ідей, концепцій та поглядів, які зможуть вивести систему виконання покарань із кризи на новий рівень функціонування. І у зв'язку з цим роботи нашого вчителя заслуговують на особливу увагу, адже ще наприкінці 1990-х рр. Анатолій Хомич надав свій власний, унікальний рецепт створення ефективної моделі функціонування кримінально-виконавчої системи, запровадження якої вирішило б значну частину існуючих нині проблем. Наукові праці Анатолія Хомич дають змогу досягнути глибини його поглядів на проблематику кримінально-виконавчого права та ефективність запропонованих рішень.

Редакційна колегія щиро вітає Анатолія Хомича Степанюка з ювілеєм, бажає відмінного здоров'я, натхнення, подальших творчих звитяг та благополуччя!